

การเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของ Congress grass (*Parthenium hysterophous* L.)
Monitoring Surveillance of Congress grass (*Parthenium hysterophous* L.).

ศิริพร ชิงสนธิพร   รัญชนก จงรักไทย
กลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

บทคัดย่อ

Congress Grass (*Parthenium hysterophorus* L.) เป็นพืชไม้เนื้ออ่อน อายุสั้น ในวงศ์ทานตะวัน (Asteraceae / Compositae) เป็นสิ่งต้องห้าม อันดับที่ 432 ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดศัตรูพืชเป็นสิ่งต้องห้ามตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2550 วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2550 เป็นวัชพืชร้ายแรงในหลายประเทศ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกร และสุขภาพอนามัยของมนุษย์ สามารถปรับตัวเจริญในสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดี สามารถสร้างดอกได้หลังจากงอกเพียง 30 วัน สร้างเมล็ดจำนวนมากเฉลี่ย 15,000 เมล็ดต่อต้น และถึง 100,000 เมล็ดในต้นใหญ่ งอกได้ที่อุณหภูมิ 8-30°C เมล็ดแพร่กระจายโดยลม น้ำ ปะปนไปกับผลผลิต การเกษตร อุปกรณ์หรือยานพาหนะ หรือสัตว์ แพร่ระบาดในหลายประเทศ รวมถึง อินเดีย จีน (8 มณฑลทางตอนใต้) และเวียดนาม ซึ่งมีภูมิอากาศคล้ายคลึงประเทศไทย และมีเส้นทางคมนาคมทางบกถึงกัน จึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังไม่ให้วัชพืชนี้เข้ามาระบาดในประเทศไทย โดยทำการสำรวจแบบสืบพบเริ่มแรก (early detection survey) ในพื้นที่เสี่ยง ได้แก่ จุดผ่านแดน เขตผ่อนปรนทางการค้า พื้นที่ไหล่ทางในระยะ 10 กิโลเมตรตามเส้นทางหลักจากจุดผ่านแดน และพื้นที่อื่นที่มีสภาพที่คาดว่า Congress grass สามารถเจริญเติบโตได้ ใน 3 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี ลพบุรี และเพชรบูรณ์ ปรากฏว่าไม่พบ Congress grass แต่พบพืชอื่นอยู่ระหว่างการตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง จำนวน 5 ชนิด โดยเป็นพืชในวงศ์ Boraginaceae 3 ชนิดและคาดว่า 3 ชนิดจะเป็นพืชพบใหม่ในประเทศไทย

Congress Grass (*Parthenium hysterophorus* L.; synonyms = *Parthenium lobatum* Buckl.) จัดอยู่ในวงศ์ทานตะวัน (Asteraceae / Compositae) มีชื่อสามัญหลายชื่อ เช่น congress grass, parthenium weed, whitetop weed, ragweed parthenium, Santa Maria feverfew, Whitehead, Barley flower, Amargosa, Escoba Amarga มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนของทวีปอเมริกา และถูกนำเข้าไปยังทวีปแอฟริกา เอเชีย และหมู่เกาะต่างๆ โดยปะปนไปกับธัญพืชและอาหารสัตว์ จากสหรัฐอเมริกา ในช่วงทศวรรษ 1950 (FAO, 2010)

Congress grass เป็นศัตรูพืชกักกันของประเทศไทย โดยถูกประกาศให้เป็นสิ่งต้องห้ามตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดศัตรูพืชเป็นสิ่งต้องห้ามตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2550 วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2550 โดยอยู่ในลำดับที่ 342

ดังนั้นการศึกษานี้ จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อได้ข้อมูลสถานการณ์การเกิดและการแพร่กระจายของศัตรูพืชเพื่อใช้สนับสนุนการออกประกาศการปลดศัตรูพืช โดย NPPO และเพื่อศึกษาชีววิทยาและนิเวศวิทยาของวัชพืชซึ่งจัดเป็นศัตรูพืชกักกัน และเพื่อเป็นการเฝ้าระวังการเข้ามาระบาดของ Congress grass ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

- การสำรวจได้แก่ แผนที่ สมุดบันทึก กรรไกร ถุงพลาสติก ปากกาเขียนพลาสติก หรือกระดาษป้ายชื่อ และกล้องถ่ายภาพ และเครื่องวัดพิกัด (GPS)

วิธีการ

- ตรวจสอบข้อมูลการแพร่ระบาด ชีววิทยา และผลกระทบ ของ Congress grass ต่างประเทศ

- ศึกษาเปรียบเทียบสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย เพื่อประเมินความเป็นไปได้ที่พืชนี้จะตั้งตัวและเจริญเติบโตในประเทศไทย

- ศึกษาประเมินเส้นทางที่พืชนี้จะเข้ามาในประเทศไทย กำหนดพื้นที่สำรวจ

- สำรวจ ตามพื้นที่เสี่ยงแบบสืบพบเริ่มแรก ได้แก่ พื้นที่ที่อยู่ในเส้นทางที่พืชจะเข้ามา และสภาพพื้นที่ที่ Congress grass จะเจริญเติบโตได้ โดยการหยุดเป็นระยะ หรือหยุดเมื่อพบวัชพืชที่มีลักษณะคล้ายกับ congress grass และสอบถามประชาชนในพื้นที่นั้น โดยการให้ดูภาพ congress grass

ทำการสำรวจในพื้นที่ที่กำหนดเป็นระยะเวลา 3 ปี (ตุลาคม 2550 – กันยายน 2553)

ผลและวิจารณ์ผล

จากการศึกษาข้อมูลของต่างประเทศ ทั้งจากเอกสาร และฐานข้อมูลของต่างประเทศ ที่สามารถเข้าถึงได้โดยระบบเครือข่าย สามารถสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นพืชเนื้ออ่อน อายุฤดูเดียว หรือข้ามฤดูหากสภาพเหมาะสมกับการเจริญ ลำต้นตั้งตรง แตกแขนงมาก มีขนสีขาวปกคลุมทั่วไป อาจสูงได้ถึง 2 เมตร ใบออกสลับ เมื่อต้นโตขึ้นใบจะเปลี่ยนรูปร่าง แยกแบบขนนก 3-4 คู่ แต่ละใบย่อยแยกเป็นร่องลึก สีเขียวอ่อน ดอกออกเป็นกระจุกสีขาวนวล ที่ปลายกิ่ง ช่อดอกมีดอกวงนอกที่มีกลีบดอกสีขาว 5 ดอก (ภาพที่ 1)

ความสามารถในการผลิตหน่วยสืบพันธุ์และสภาพที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต Congress grass เป็นพืชที่เติบโตเร็ว ขยายพันธุ์โดยเมล็ด สามารถสร้างเมล็ดเฉลี่ย 15,000 เมล็ดต่อต้น และถึง 100,000 เมล็ดสำหรับต้นขนาดใหญ่ (ISSG, 2010) เมล็ดรูปกลม มีขนสีขาว ขนาดเล็ก สามารถติดไปกับขนสัตว์ ยานพาหนะ อุปกรณ์การเกษตร หรือปะปนไปกับเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (CRC, 2003) เมล็ดสามารถงอกได้ที่อุณหภูมิ 8-30 องศาเซลเซียส และสภาพที่เหมาะสมแก่การงอกคือ 22-25 องศาเซลเซียส เมล็ดที่อยู่พื้นดินสามารถมีชีวิตอยู่ได้นานประมาณ 6 เดือน ประมาณ 70% ของเมล็ดที่ถูกฝังในดินลึก 5 เซนติเมตร สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างน้อย 2 ปี และอัตราการงอกสูงกว่าวัชพืชชนิดอื่น

ภาพที่ 1 ลักษณะต้น ต้นอ่อน และช่อดอกของ Congress Grass (เมืองต๋านโจว มณฑลไฮหล่า สาธารณรัฐประชาชนจีน, 4 กุมภาพันธ์ 2552)

สามารถเจริญเติบโตได้ดีในดินต่าง ดินเหนียว แต่สามารถขึ้นได้ในดินหลากหลาย ทนแล้ง (ISSG, 2010) เมื่อขึ้นเดี่ยวจะแตกแขนงมาก เป็นต้นขนาดใหญ่ แต่มักขึ้นเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ โดยไม่มีพืชอื่นปะปน (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ลักษณะต้นที่เจริญเติบโตเต็มที่ และการขึ้นเป็นกลุ่มของ Congress Grass (อินนามาลัย, อินเดีย 27 กันยายน 2550)

Congress grass มีคุณสมบัติสำคัญที่ทำให้เป็นวัชพืชที่มีความสำคัญ ได้แก่ สามารถสร้างเมล็ดจำนวนมาก สามารถงอกได้ดีในช่วง 1-6 เดือน หลังเมล็ดแก่ แต่ไม่สามารถงอกได้เมื่อเมล็ดอยู่ในดินลึกกว่า 5 เซนติเมตร (FAO, 2010; CRC, 2003) เจริญเติบโต สร้างดอกได้หลังงอก 30-45 วันในแถบแคริบเบียน (FAO, 2010) แต่ในออสเตรเลีย สามารถสร้างเมล็ดได้เพียง 4 สัปดาห์หลังงอก (CRC, 2003; Queensland government, 2009)

นอกจากนี้ยังเป็นวัชพืชที่ต้านทานสารกำจัดวัชพืชกลุ่ม B/2 หรือ ALS inhibitor ในบราซิลและโคลัมเบีย (Embrapa-Soja, 2005)

ผลกระทบ ประเทศที่มี Congress grass เจริญเติบโต ในพื้นที่เกษตรและสิ่งแวดล้อม ทำให้ได้รับผลกระทบต่างๆ ได้แก่

- สามารถเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ปกคลุมทุกหญ้าเลี้ยงสัตว์ และต้นอ่อนของพืชปลูก จัดเป็นวัชพืชร้ายแรง Class 1 (State Prohibited) ในรัฐนิวเซาท์เวล (Blackmore and Gray, 2008) และเป็นวัชพืชที่ร้ายแรงที่สุดชนิดหนึ่งของควีนส์แลนด์ และจัดอยู่ใน Class 2 (Anon, 2009)
- ทำให้ผลผลิตพืช และปศุสัตว์ลดลงอย่างมาก ทำให้เกิดความเสียหายต่อการเกษตรในรัฐควีนส์แลนด์ มากกว่า 22 ล้านเหรียญออสเตรเลียต่อปี (CRC, 2003) อุตสาหกรรมผลิตเนื้อสัตว์อย่างเดียวยังถึง 16 ล้านเหรียญออสเตรเลียต่อปี
- มีสารที่เป็นพิษภัยต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ทำให้เกิดโรคหอบ หายใจติดขัด เนื่องจากแพ้ละอองเกสร หรือทำให้เกิดอาการบวม แดง ตามผิวหนังเมื่อสัมผัสโดยตรง มีรายงานการแพ้อย่างรุนแรงในอินเดีย และเอธิโอเปีย (ภาพที่3)

อาการแพ้ทางผิวหนัง (เอธิโอเปีย)

อาการแพ้ทางผิวหนังอย่างรุนแรง (อินเดีย)

ภาพที่ 3 ลักษณะอาการแพ้ทางผิวหนังที่เกิดจากการสัมผัส Congress Grass (จาก Prof. Dr. Steve Adkins, the University of Queensland, Australia)

การแพร่ระบาด มีการแพร่กระจายในหลายประเทศ เช่น อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย บราซิล โบลิเวีย บราซิล คอสตาริกา เอกวาดอร์ เอธิโอเปีย กัวเตมาลา ฮอนดูรัส อินเดีย จาไมกา เคนยา มาดากัสการ์ คิวบา เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ นิวคาลิโดเนีย นิการากัว ปานามา ปาปัว นิวกินี ปารากวัย เปรู ไต้หวัน ตุรกี สหรัฐอเมริกา วานูอาตู เวเนซุเอลา รวมถึง จีน (Zhang and Hirota, 2000) เวียดนาม (Suk Jin Koo *et al.*, 2005)

ความเสี่ยงเส้นทางการเข้ามาในประเทศไทย ในจีนพบว่ามีระบาดทั่วไปในพื้นที่ภาคใต้ เช่น มณฑลกว่างตุง ไหหล่า เวียดนาม และอินเดีย มีลักษณะภูมิอากาศใกล้เคียงประเทศไทย และในปัจจุบันไทย จีน และเวียดนาม สามารถเดินทางถึงกันได้โดยทางรถยนต์ และยังมีการค้าขายสินค้าเกษตรระหว่างประเทศไทยและจีนหลายชนิด จึงมีความเสี่ยงที่เมล็ด Congress grass อาจติดมากับสินค้า สัมภาระ หรือรถยนต์ ซึ่งหากมีเมล็ดวัชพืชนีติดมา ก็จะสามารถงอกและเจริญเติบโตได้ในประเทศไทยได้ เนื่องจากอยู่สภาพภูมิอากาศใกล้เคียงกับอินเดียทางตอนใต้ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีเขตติดต่อกับพม่า ซึ่งติดกับอินเดีย กัมพูชาซึ่งติดกับเวียดนาม และลาวซึ่งติดกับประเทศ จีน พม่า เวียดนาม และกัมพูชา แต่ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับวัชพืชในประเทศทั้งสามแต่อย่างใด ในขณะที่ประชาชนตามชายแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศทั้งสองมีการเดินทางผ่านเขตแดนตลอดเวลา และบางครั้งมีการผู้อพยพ จากประเทศเพื่อนบ้านมายังประเทศไทย ซึ่งในการอพยพมักมีการนำสัมภาระสัตว์เลี้ยงติดมา นับเป็นความเสี่ยงที่จะมีเมล็ดวัชพืชติดมาด้วย

ดังนั้นประเทศไทย จึงมีความเสี่ยงที่ Congress grass จะได้รับเมล็ดวัชพืช จากการท่องเที่ยว หรือการเดินทางผ่านเขตแดนทางบก และเมื่อเข้ามาแล้ว หากสามารถงอกได้ ก็จะสามารถเจริญเติบโตในประเทศไทยได้เช่นกัน

พื้นที่สำรวจ พื้นที่เสี่ยง จึงได้แก่ จุดผ่านแดน ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา ลาวและพม่า รวมถึงพื้นที่สภาพไร้อยู่ในเส้นทางผ่านของพาหนะที่ผ่านแดนเข้ามา จึงกำหนด

จุดผ่านแดนและพื้นที่สภาพไร่ที่อยู่ในเส้นทางผ่านในระยะ 10 กิโลเมตร ตามทางรถยนต์ หรือถนนสายหลัก แต่สำหรับชายแดนที่มีถนนรถยนต์ผ่าน เช่น ชายแดนไทย-ลาว ไทย-พม่า ทำการสำรวจเป็นระยะตลอดทางรถผ่าน นอกจากนี้เลือกพื้นที่จังหวัดสระบุรี ลพบุรีและเพชรบูรณ์ ในการสำรวจด้วย เนื่องจากทั้งสามจังหวัด มีการปลูกพืชไร่หลายชนิด เป็นเส้นทางผ่านไปยังภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ และอยู่ห่างจากจุดศูนย์กลางการค้าและธุรกิจ คือกรุงเทพมหานครไม่มากนัก สามารถเดินทางถึงได้ในเวลา 2-3 ชั่วโมง

ผลการสำรวจ ผลการสำรวจทั้งสิ้น 16 ครั้ง โดยเป็นการสำรวจชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชา 2 ครั้ง ไทย-ลาว 2 ครั้ง ไทย-เมียนมาร์ 7 ครั้ง และพื้นที่ที่มีสภาพเหมาะแก่การเจริญของ congress grass ใน 3 จังหวัด 5 ครั้ง (ตารางที่ 1) จุดผ่านแดนที่สำรวจมีทั้งจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน ซึ่งสามารถเดินทางผ่านโดยรถยนต์ และทางเรือ (แม่น้ำโขงและแม่น้ำสาละวิน) นอกจากนี้ยังมีจุดที่ประชาชนในพื้นที่ใช้เดินทางถึงกันโดยทางเท้า โดยเฉพาะกลุ่มชนเผ่า เช่น บ้านนอแล ตำบลแม่ฮ่อง อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ หรือที่บ้านรักไทย ตำบลหมอกจำแป๋ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเดินทางถึงกันหรือโดยจักรยานยนต์ เป็นต้น จากการสำรวจจุดต่างๆ นั้น ไม่พบ Congress grass แต่อย่างใด แต่พบวัชพืชวัชชีที่ไม่เคยพบมาก่อน 5 ชนิด (ภาพที่ 4) ซึ่งอยู่ระหว่างการตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

1. พืชสกุลหญ้าวงช้าง *Heliotropium* ชนิดที่ 1 (ภาพที่ 4-1 และ 4-2) ลำต้นตั้งตรง ขนปกคลุมทั่วไป ใบเดี่ยว ก้านใบยาว ดอกสีขาว ช่อดอกแยก 2-5 แขนง ส่วนใหญ่ 3-4 แขนง พบที่ด่านเจดีย์สามองค์ โดยห่างจากจุดผ่านแดนประมาณ 500 เมตร และขึ้นเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ทั้งในที่ขึ้น น้ำท่วมขัง และดินลูกรัง ข้างทางหลวงหมายเลข 323 กิโลเมตรที่ 8 หรือห่างจากด่านเจดีย์สามองค์ 10 กิโลเมตร ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นพืชพบใหม่ของไทย หรือไม่ก็เป็นวัชพืช หรืออาจเป็นพืชต่างถิ่นที่ถูกชักนำเข้ามาโดยไม่ตั้งใจ

2. พืชสกุลหญ้าวงช้าง *Heliotropium* ชนิดที่ 2 พืชล้มลุกอายุฤดูเดียว ลำต้นแตกแขนง ทอดไปกับพื้น มีขนแข็งสีขาวปกคลุมทั่วทั้งต้นและใบ ทำให้เห็นเป็นสีขาวนวล ช่อดอกมี 2-4 แขนง ส่วนใหญ่พบ 2-3 แขนง ดอกสีขาว พบที่ชายแดนไทย-พม่า บ้านสามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และที่อำเภอบางไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ (ภาพที่ 4-3) คาดว่าเป็นวัชพืชพบใหม่เช่นกัน หรืออาจเป็นพืชต่างถิ่นที่ถูกชักนำเข้ามาโดยไม่ตั้งใจ

3. พืชสกุล *Trichodesma* วงศ์หญ้าวงช้าง Boraginaceae (ภาพที่ 4-4) เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก อายุสั้น สูงได้ถึง 150 เซนติเมตร ทั้งใบและต้นมีขนแข็งปกคลุมทั่วไป ออกดอกที่ปลายกิ่ง พบขึ้นในสภาพไร่ จังหวัดกาญจนบุรี และที่ตำบลโคกตูม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี คาดว่าเป็นพืชพบใหม่ หรืออาจเป็นพืชต่างถิ่นที่ถูกชักนำเข้ามาโดยไม่ตั้งใจ

4. พืชสกุลน้ำนราสี Euphorbia sp. ลำต้นสีแดง ต้นตรง แตกแขนง และทอดไปกับพื้น ใบเดี่ยวออกตรงข้าม รูปร่างกลม-รี ขอบเรียบ ปลายมน ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาว เห็นเด่นชัด พบที่บ้านสามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5. วัชพืชวงศ์ทานตะวัน Asteraceae เป็นไม้เนื้ออ่อน ใบเดี่ยวออกแบบสลับ ใบแก่ แยกคล้าย
ขนนก ดอกเป็นกระจุกที่ปลาย สีม่วงเข้ม พบที่บ้านสามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัด
แม่ฮ่องสอน (ภาพที่ 4-6)

ภาพที่ 4 วัชพืชที่พบตามชายแดนและพื้นที่สำรวจอื่น

สรุปผลการทดลองและคำแนะนำ

การศึกษาครั้งนี้ ยังไม่ได้ทำการสำรวจจุดผ่านแดนด้านตะวันตกของภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ เลย หนองคาย รวมถึงชายแดนไทย-กัมพูชา หลายจุด เนื่องจากช่วงเวลาที่ดำเนินการสำรวจนั้น มีปัญหาชายแดน ไม่สามารถเข้าถึงชายแดนได้ อย่างไรก็ตาม การสำรวจชายแดนและพื้นที่กำหนดอื่น ไม่พบ Congress grass แต่ประการใด แต่ชายแดนด้านตะวันตก ระหว่างไทย-เมียนมาร์ ซึ่งมีพรมแดนติดกันถึง 1,800 กิโลเมตร พบวัชพืชที่แตกต่างไปจากพื้นที่ทั่วไป 5 ชนิด ซึ่งจากสภาพที่พบนั้น วัชพืชสกุลหญ้าวงช้างชนิดที่ 1 ที่จังหวัดกาญจนบุรี มีแนวโน้มเป็นวัชพืชที่สูงกว่าชนิดอื่นๆ เนื่องจากพบเป็นบริเวณกว้าง สามารถเจริญเติบโตได้ทั้งในที่น้ำแฉะ และที่ดอน เมล็ดสามารถงอกได้ดี แต่ชนิดที่พบที่บ้านสามแลบมีเพียงต้นเดียว ส่วนที่จังหวัดเพชรบูรณ์พบขึ้นกระจุกกระจาย และมีประชากรเพียง 20-30 ต้น เท่านั้น แต่ทั้งสองชนิดมีลักษณะบางประการคล้ายกับ *Heliotropium europaeum* L. สิ่งต้องห้ามอันดับที่ 335 ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดศัตรูพืชเป็นสิ่งต้องห้ามตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2550 วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2550 แต่เมล็ดแตกต่างกัน ดังนั้นควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัชพืชทุกชนิดที่พบ เพื่อทราบศักยภาพการเป็นวัชพืช หรือการนำมาใช้ประโยชน์เป็นไม้ประดับต่อไป

การเฝ้าระวังเกี่ยวกับวัชพืชชนิดนี้ เป็นมาตรการในการป้องกันไม่ให้พืชต่างถิ่นที่รุกรานเข้ามาในประเทศไทย โดยการสำรวจและสืบพบเริ่มแรก เมื่อพบแล้วจำเป็นต้องทำการพิสูจน์ให้ทราบว่าเป็นชนิดใด หากเป็นพืชต่างถิ่นที่รุกรานก็ต้องทำการศึกษาวิธีการจัดการ เพื่อไม่ให้ระบาดต่อไป แต่หากเป็นพืชที่มีอยู่ตามธรรมชาติของประเทศไทย ก็จะทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับพืชและวัชพืชของประเทศไทย ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากขึ้น

การสำรวจ เฝ้าระวัง ในเรื่องของวัชพืช จึงเป็นเรื่องของการป้องกันประเทศไม่ให้พืชต่างถิ่นที่รุกรานที่เข้ามาในประเทศ ระบาด ก่อให้เกิดปัญหาต่อไป และเป็นการทำให้อาณาเขตข้อมูลวัชพืช มีความถูกต้องเป็นปัจจุบันมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืช

ดังนั้นการเฝ้าระวังศัตรูพืช นอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการค้าระหว่างประเทศแล้ว ควรพิจารณาในแง่ของอารักขาพืช เพื่อปกป้อง และป้องกันไม่ให้ศัตรูพืชจากต่างประเทศเข้ามา ระบาดจนเป็นปัญหาต่อเกษตรกรและสิ่งแวดล้อมของไทยด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Anon. 2009. Fact sheet declared class 2 Pest Plant: Parthenium weed, *Parthenium hysterophorus*. Queensland Government.
http://www.dpi.qld.gov.au/documents/Biosecurity_EnvironmentalPests/IPA-Parthenium-PP2.pdf. (10 Dec. 2010)
- Blackmore, P. and P. Gray. 2008. Parthenium weed. Primefacts 707.
http://www.dpi.nsw.gov.au/_data/assets/pdf_file/0009/256590/Parthenium-weed.pdf (10 Dec. 2010)

- CRC. 2003. Weeds of National Significance ; Weed Management Guide; *Parthenium* weed – *Parthenium hysterophorus*. <http://www.weeds.gov.au/publications/guidelines/wons/pubs/p-hysterophorus.pdf> (10 Dec. 2010)
- Embrapa-Soja. 2005. Group B/2 Resistant Ragweed *Parthenium* (*Parthenium hysterophorus*) Brazil.
<http://www.weedscience.org/Case/Case.asp?ResistID=5238>
- FAO. 2010. http://www.fao.org/agriculture/crops/core-themes/theme/biodiversity/weeds/listweeds/par_hys/en/ (1 Dec. 2010)
- Hausen, B.M. 1978. *Parthenium hysterophorus* allergy. A weed problem in India. *Derm Beruf Umwelt*. 26(4):115-20.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/755653>
- ISSG. (Invasive Species Specialist Group), 2010. Global Invasive Species Database; *Parthenium hysterophorus* (herb) <http://www.issg.org/database/species/distribution.asp?si=153&fr=1&sts=&lang=EN> (10 Dec. 2010)
- Suk Jin Koo, Yong Woong Kwon and Duang Van Chin. 2005. Common Weeds in Vietnam. Saigon Plant Protection Stated Limited Company. Vietnam.488p.
- Wedner, H.J., V.E. Zenger and W.H. Lewis. 1987. Allergic reactivity of *Parthenium hysterophorus* (Santa Maria feverfew) pollen: an unrecognized allergen. *Int. Arch Allergy Appl Immunol*. 84(2): 116-22.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/3653998> (10 Dec. 2010)
- Zhang, Z.P. and S. Hirota, (Eds) 2000. Chinese Colored Weed Illustrated Book. Institute for the Control of Agrochemicals, Ministry of Agriculture, P.R.China, and the Japan Association For Advancement of Phyto-Regulators.

ตารางผนวกที่ 1. ระยะเวลาและสถานที่ที่ดำเนินการสำรวจ

วัน เดือน ปี	สถานที่
ชายแดนไทย-กัมพูชา	
25-29 ธันวาคม 2551	จังหวัดจันทบุรีและตราด (บ้านหาดเล็ก อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด และบ้านสวนส้ม อำเภอเขาसอยดาว จังหวัดจันทบุรี)
11-15 มีนาคม 2552	จังหวัดสุรินทร์ (ช่องสะง่า และช่องจอม)
ชายแดนไทย-ลาว	
7-11 กรกฎาคม 2551	เส้นทางเรียบแม่น้ำโขง จากจังหวัดอุบลราชธานี มุกดาหาร และนครพนม (ด่านช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ด่านอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร และด่านอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม)
29-30 พฤศจิกายน 2552	จังหวัดอุบลราชธานี (ด่านช่องเม็ก และจุดผ่อนปรนอำเภอเขมราฐ)
ชายแดนไทย - เมียนมาร์	
24 มีนาคม 2551	เส้นทางจากอำเภอเมือง ไปยังสะพานปลา ซึ่งเป็นท่าเรือไปเกาะสอง ของเมียนมาร์
16 เมษายน 2551	ด่านสิงขร ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
20-24 เมษายน 2551	ด่านเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี และทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
8-11 กันยายน 2551	อำเภอแม่สอด พบพระ และอุ้มผาง (บ้านริมเมย ตำบลท่าสายรวด จังหวัดตาก และอำเภอพบพระ ซึ่งมีแรงงานจากพม่าเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก จนถึงอำเภออุ้มผาง ซึ่งตามทางเข้ามีค่ายผู้อพยพขนาดใหญ่ตั้งอยู่)
1 ตุลาคม 2551	อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
2 -6 กุมภาพันธ์ 2553	จังหวัดแม่ฮ่องสอนและตาก (จุดผ่อนปรนบ้านห้วยผึ้ง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน บ้านแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งอยู่ริมน้ำสาละวิน ตามเส้นทางเรียบชายแดน แม่สะเรียงสู่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งที่อำเภอทำสองยาง จังหวัดตากมีค่ายผู้ลี้ภัยขนาดใหญ่ตั้งอยู่)
21-24 กันยายน 2553	จังหวัดเชียงใหม่ – อ่างาง จังหวัดเชียงใหม่ (จุดผ่อนปรนกัวผาวอก บ้านอรุณทัย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่)
พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเจริญเติบโตของ Congress grass	
28 กุมภาพันธ์ 2551	อำเภอเมือง บ้านหมอ พระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
19 สิงหาคม 2551	อำเภอบ้านไผ่ วิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
20-24 ตุลาคม 2551	จังหวัดเพชรบูรณ์
19 ธันวาคม 3094	จังหวัดสระบุรี
11-12 กุมภาพันธ์ 2552	สระบุรี ลพบุรี